

**III WOJEWÓDZKI KONKURS Z JĘZYKA POLSKIEGO
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**

ETAP III – WOJEWÓDZKI

Kielce, 15 lutego 2020 r.

Kod pracy ucznia

Suma punktów

Czas pracy: 120 min

Liczba punktów możliwych do uzyskania: 75

Instrukcja dla ucznia.

1. W wyznaczonym miejscu arkusza z zadaniami konkursowymi wpisz swój kod.
2. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 13 stronach są wydrukowane 23 zadania.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś Komisji Konkursowej.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym lub niebieskim tuszem/ atramentem.
6. Nie używaj korektora.
7. Rozwiązania zadań zamkniętych zaznacz w arkuszu z zadaniami konkursowymi.
W zadaniach zamkniętych poprawna jest jedna lub więcej niż jedna odpowiedź.
Wybierz tę odpowiedź lub odpowiedzi i właściwą literę/ właściwe litery zaznacz w kółku,
np.:
8. Jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie przekreśl krzyżykiem, np.: i zaznacz kółkiem inną wybraną odpowiedź, np.:
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach w arkuszu z zadaniami konkursowymi. Ewentualne pomyłki przekreślaj.
10. Przy rozwiązywaniu zadań możesz korzystać z brudnopisu. Brudnopis nie podlega sprawdzeniu.

Powodzenia!

Przeczytaj uważnie fragment tekstu, a następnie wykonaj zadania 1–9.

TEKST I

— Cóż pan czytałeś np. z Mickiewicza?

— No, zdaje się... Niektórych rzeczy żadną miarą nie mogliśmy dostać.

— Ja się o to nie pytam, nie chcę wiedzieć! Jakiż utwór podobał się panu najbardziej?

— Czy ja wiem? „Trzecia część”... *Improwizacja, Pan Tadeusz*...

Sztetter umilkł. Po chwili zapytał jeszcze.

— No, a coż pan wiesz o Mickiewiczu?

Uczeń wyraźnie, jasno i bardzo szczegółowo opisał w języku rosyjskim młodość poety, związek Promienistych, Filomatów i Filaretów, aresztowania, uwięzienie i deportację. Wprost od tych szczegółów najniespodzianie zjechał z Wilna do Warszawy i już nie ku profesorowi, lecz w stronę klasy zwrócony jał wyborną i bardzo piękną ruszczyznę z chwalebnym uniknięciem „polonizmów” plastycznie malować napad podchorążych na Belweder w nocy 29 listopada.

Oszołomiony belfer, pragnąc co tchu przerwać ten wykład, rzucił pytanie:

— Umiesz pan może co na pamięć?

— Tak, umiem to i owo.

— Proszę powiedzieć.

Zygier złożył książkę, przez chwilę się namyślał i wnet zaczął mówić głosem nie donośnym, ale dźwięczącym jak szlachetny metal:

Nam strzelać nie kazano. Wstąpiłem na działo...

Usłyszawszy te wyrazy, Sztetter zerwał się na równe nogi i zaczął machać rękami, ale Zygie
nie umilkł.

Źródło: <https://wolnelektury.pl>

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Wybierz poprawne dokończenie/ dokończenia zdania.

Utwór, z którego pochodzi tekst I,

A. napisał autor *Latarnika*.

B. powstał po upadku powstania styczniowego.

C. zawiera wątki autobiograficzne samego autora.

D. dzieje się na terytorium zwanym przez Rosjan „Krajem Przywiślańskim”.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Wybierz poprawne dokończenie/ dokończenia zdania.

Zdarzenie historyczne, o którym mówił Zygie

- A. powstaniu styczniowemu.
- B. powstaniu listopadowemu.
- C. Wiośnie Ludów.
- D. pierwszemu rozbiorowi Polski.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Podaj pełny tytuł oraz imię i nazwisko autora utworu recytowanego przez Zygiera.

Zadanie 4. (0–1 pkt)

Wskaż punkt/ punkty z fragmentami życiorysu autora tekstu I.

- A. pseud. Maurycy Zych, Józef Katerla, ur. 14 X 1864 r. w Strawczynie (k. Kielc), zm. 20 XI 1925 r. w Warszawie; powieściopisarz, nowelista, dramaturg, publicysta, uznawany za najwybitniejszego prozaika przełomu XIX i XX w.
- B. pseud. Litwos, ur. 5 V 1846 r. w Woli Okrzejskiej, zm. 15 XI 1916 r. w Vevey (k. Lozanny); pisarz, publicysta, działacz społeczny, autor *Trylogii*.
- C. właśc. S.W. Rejment, ur. 7 V 1867 r. w Kobielu Wielkim (k. Radomska), zm. 5 XII 1925 r. w Warszawie; powieściopisarz, nowelista, autor *Chłopów*.
- D. Pochodził ze zubożałej rodziny szlacheckiej o tradycjach patriotycznych. W latach 1874–1886 uczył się w gimnazjum w Kielcach.

Zadanie 5. (0–6 pkt.)

Oceń prawdziwość poniższych zdań, dotyczących świata przedstawionego utworu, z którego pochodzi tekst I. Wstaw znak „X” do właściwej rubryki.

	Zdanie	Prawda	Falsz
A.	Akcja utworu rozgrywa się, m.in. w Owczarach, w Pajęczynie Dolnym i w Gawronkach.		
B.	Tekst I jest fragmentem epopei.		
C.	Zygier mówił „piękną ruszczyzną”, ponieważ chciał się popisać znajomością języka obcego w nowej klasie.		
D.	Kolejny wers utworu recytowanego przez bohatera brzmi: „I spojrzałem na pole; trzysta armat grzmiało”.		

	Zdanie	Prawda	Falsz
E.	Jedną z cech utworu, z którego pochodzi tekst I, jest jednowątkowa fabuła.		
F.	W tekście I narratorem jest jeden z bohaterów.		

Zadanie 6. (0–2 pkt.)

Napisz, co poczuł nauczyciel podczas opisanej recytacji Zygiera i czym było to spowodowane. Wskaż, do jakiego faktu historycznego nawiązał w tekście I autor.

Zadanie 7. (0–1 pkt)

Wybierz poprawne dokończenie/ dokończenia zdania.

Tytuł utworu, z którego pochodzi tekst I

- A. to związek frazeologiczny.
- B. zbudowany jest podobnie, jak wyrażenie *biały kruś*.
- C. oznacza pracę, która przynosi w końcu zysk.
- D. ma przenośne znaczenie.

Zadanie 8. (0–4 pkt.)

Uzupełnij tabelę rozpoznanymi imiesłowami, wypisanymi z fragmentów podkreślonych w tekście I. Podaj ich pełne nazwy i napisz, od jakiego typu czasowników się je tworzy.

Imiesłów z tekstu I	Pełna nazwa imiesłowu	Typ czasownika, od jakiego tworzy się imiesłów

Imiesłów z tekstu I	Pełna nazwa imiesłowu	Typ czasownika, od jakiego tworzy się imiesłów

Zadanie 9. (0–2 pkt.)

Utwórz wskazane niżej rodzaje wypowiedzeń zgodnie ze wskazówkami.

A. Zastąp poprawnie jedno ze zdań składowych imiesłowowym równoważnikiem zdania.

Zygier złożył książkę, przez chwilę się namyślał i wnet zaczął mówić głosem nie donośnym, ale dźwięczącym jak szlachetny metal.

B. Przekształć zdanie na zdanie z czasownikiem w stronie biernej.

Uczeń wyraźnie, jasno i bardzo szczegółowo opisał w języku rosyjskim młodość poety.

Zadanie 10. (0–2 pkt.)

Napisz, dlaczego imiesłowowy równoważnik zdania został użyty niepoprawnie w podanych przykładach.

A. Wracając do domu, zdarzył się wypadek na moście.

B. Jadłszy śniadanie, słuchała radia i piła herbatę.

Zadanie 11. (0–6 pkt.)

W zadaniu 4. we fragmentach życiorysów pojawiły się skróty. Wykonaj poniższe zadania.

A. Wypisz cztery różne skróty z podpunktów A – C i rozwiń je.

B. Napisz, według jakiej zasady skrócono powyższe wyrazy.

C. Utwórz skróty wyrazów: *pulkownik, major*.

D. Podaj zasadę zapisu skrótów z podpunktu C.

E. Rozwiń poniższe skrótowce i nazwij ich typy.

Polfa _____ **typ:** _____

RP _____ typ: _____

NIK _____ typ: _____

MKOl _____ typ: _____

Przeczytaj tekst II i rozwiąż zadania 12–18.

Tekst II

dużą literą/ od dużej litery/ *z dużej litery. *Zdanie zaczynamy z dużej litery. Tak powie wielu Polaków. Językoznawcy przestrzegają, że to rusycyzm – ponieważ *pisat' s bol'szoi bukwy*. Z tego powodu przytoczone zdanie jest nieakceptowane. Dziś ten argument trąci już myszką, a rozpowszechnienie przemawia za akceptacją tego wyrażenia. A jak mówić naprawdę po polsku? Są dwa warianty: *pisać od dużej/ wielkiej, malej litery* lub *pisać dużą/ wielką, małą literą*. Warto zwrócić uwagę, że wyrażenie *duża litera* było równie poprawne jak *wielka litera* już w okresie międzywojennym. Tak radził mówić Stanisław Szober w *Słowniku ortoepicznym*. Kolejne słowniki zachowały *status quo* w tej kwestii.

Zadanie 12. (0–1 pkt)

Wybierz poprawne dokończenie/ dokończenia zdania.

Głównym powodem uznania wyrażenia *z dużej litery* za błąd językowy jest to, że

- A. pochodzi z języka rosyjskiego.
- B. używa go wielu Polaków.
- C. zawiera przymiotnik *dużej* zamiast *wielkiej*.
- D. to efekt germanizacji Polaków.

Zadanie 13. (0–1 pkt)

Zaznacz stwierdzenie/ stwierdzenia niezgodne z treścią tekstu II.

- A. Błędem jest mówienie *pisać od wielkiej litery*.
- B. Poprawnie można powiedzieć tylko: *pisać dużą literą*.
- C. Zwrot *pisać od dużej litery* jest lepszy niż *pisać od wielkiej litery*.
- D. gwiazdką (*) oznaczono konstrukcje poprawne.

Zadanie 14. (0–3 pkt.)

Uzasadnij historycznie – biorąc pod uwagę treść tekstu II – dlaczego językoznawcy krytykują zwrot *pisać coś z dużej litery*. Swą wypowiedź zawrzyj maksymalnie w trzech wypowiedzeniach.

Zadanie 15. (0–1 pkt)

Wybierz poprawne dokończenie/ dokończenia zdania.

Tekst II zawiera uwagi charakterystyczne dla

- A. słownika poprawnej polszczyzny.
- B. słownika orograficznego.
- C. leksykonu wyrazów obcych.
- D. słownika ogólnego języka polskiego.

Zadanie 16. (0–2 pkt.)

Wybierz poprawne dokończenie/ dokończenia zdania.

Tekst II ma cechy

- A. tekstu naukowego.
- B. tekstu popularnonaukowego.
- C. tekstu literackiego.
- D. tekstu publicystycznego.

Uzasadnij swój wybór.

Zadanie 17. (0–1 pkt)

Wskaż stały związek frazeologiczny w zdaniu: „Dziś ten argument trąci już myszką, a rozpowszechnienie przemawia za akceptacją tego wyrażenia”. Wyjaśnij jego znaczenie.

związek: _____

znaczenie: _____

Zadanie 18. (0–3 pkt.)

Z tekstu II wypisz podane przykłady zdań i narysuj ich wykres.

A. zdanie złożone współrzędnie:

wykres:

B. zdanie złożone ze zdaniem podrzędnym:

wykres:

C. zdanie wielokrotnie złożone:

wykres:

Zadanie 19. (0–4 pkt.)

Napisz poprawnie wielkimi lub małymi literami podane wyrazy (nie uwzględniaj miejsca wyrazów w zdaniu, np. na jego początku).

(k, K) _ościół (m, M) _ariacki _____

(ś, Ś) _w. (m, M) _ikołaj _____

(s, S) _ylwester (zabawa) _____

(ś, Ś) _więta (w, W) _ielkanocy _____

Zadanie 20. (0–4 pkt.)

Rozpoznaj cytaty i uzupełnij poprawnie tabelę.

Cytat	Imię i nazwisko autora	Tytuł utworu	Gatunek literacki
A. „Mama czy zdrowa? ciotunia? domowi? A ot! rożynki w koszyku...” Ten sobie mówi, a ten sobie mówi, Pełno radości i krzyku.			
B. Wyjeżdżamy do domu. Jejmość w złych humorach: »Czym pojedziem?« »Karetą«. »A nie na resorach?«			
C. Jegomość miał twarz rumianą, szpakowate faworyty i siwe, łagodne oczy. Chodził pochylony, trzymając ręce w kieszeniach. W dzień pogodny nosił pod pachą laskę; w pochmurny — dźwigał jedwabny parasol angielski.			

D. Ale wakacje jego zaczynały się dopiero za kilka dni, ponieważ zaś rewizja robót przy kanałach była sprawą pilną i starsi panowie nie mogli tracić czasu, ułożyli się przeto, że wyjadą niezwłocznie, a dzieci wraz z panią Olivier w tydzień później.			
--	--	--	--

Zadanie 21. (0–1 pkt)

Rozpoznaj na podstawie opisu, o jaki gatunek literacki chodzi. Nazwij go.

A. Długi poemat epicki opiewający w podniosłej formie czyny bohaterów.

gatunek: _____

B. Utwór poetycki o specjalnym układzie rymów, składający się z dwóch strof czterowersowych i dwóch trzywersowych.

gatunek: _____

C. Jeden z podstawowych gatunków literatury dydaktycznej, utwór pisany prozą lub wierszem, którego bohaterami są najczęściej zwierzęta, ludzie bądź przedmioty.

gatunek: _____

Zadanie 22. (0–2 pkt.)

Zdefiniuj podane gatunki – uwzględnij: przynależność do typu literatury, cechy gatunkowe oraz zasadniczą funkcję.

A. reportaż – _____

B. felieton – _____

Zadanie 23. (0–25 pkt.)

Proponujemy Ci pięć tematów wypracowań – przeczytaj uważnie polecenia. Wybierz jeden temat. Jeżeli w zadaniu wskazano, ile należy podać przykładów, nie wykraczaj poza tę liczbę (dodatkowe przykłady, argumenty nie będą punktowane). Twoja praca powinna zająć co najmniej półtorej strony A4.

A. „Ten bohater literacki ma nam wciąż coś ważnego do powiedzenia/ nie ma nam nic ciekawego do zaoferowania” – wybierz jedno stanowisko i przedstaw swoje przemyślenia w formie rozprawki. Użyj trzech argumentów, uwzględnij charakterystykę bezpośrednią i pośrednią postaci.

B. „Staję tu dziś w obronie polszczyzny...” – rozwiń ten temat w formie przemówienia o charakterze nakłaniającym. Odwołaj się w nim do dwóch tekstów literackich i zastosuj w wypowiedzi nawiązanie do zdarzeń z historii Polski, w których walczone o język polski lub z językiem polskim.

C. Wiele osób uważa, że literatura przegrywa dziś z filmem. „Lepiej przeczytać lekturę czy raczej obejrzeć jej ekranizację?” – rozważ tę kwestię w rozprawce, uwzględniając w swoim tekście elementy recenzji wybranej książki i jej ekranizacji. Użyj trzech argumentów, popierających własne spostrzeżenia.

D. „Tak, to naprawdę mnie poruszyło/ zafascynowało/ znudziło” – wciel się w rolę dziennikarza i napisz do gazety sprawozdanie z wydarzenia kulturalnego, w którym brałaś/ brałeś udział. Przedstaw „głównego bohatera” wydarzenia i własną, wyrazistą ocenę wydarzenia wraz z jej uzasadnieniem.

E. Wybierz jeden z obrazów jako inspirację do stworzenia opowiadania z dialogami. Niech twój tekst literacki w jakiś sposób „nawiązuje” do wybranego dzieła, a świat przedstawiony powinien mieć cechy realistyczne. W opowiadaniu uwzględnij opis krajobrazu lub jakiegoś obiektu.

Caspar David Friedrich, *Wędrowiec nad morzem mgły*, 1818

Bernardo Belotto, *Kolumna Zygmunta III od strony zejścia do Wisły*, 1767–1770